

Sprievodca zmenami vo vzdelávacích oblastiach
vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia
podoblasť vyučovania prvého jazyka
MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Autorský tím: Kornélia Várady, Gabriela Petres, Liliana Bolemant, Lívia Tímárová, Gyöngyi Ledneczka, Liliana Bolemant

1. Zmeny vo vyučovacom predmete maďarský jazyk a literatúra

Nové vzdelávacie štandardy maďarského jazyka a literatúry (ďalej aj MJL) v porovnaní s doterajšími vzdelávacími štandardmi prinášajú zmeny, ktoré sú spoločné pre celú vzdelávaciu oblasť *Jazyk a komunikácia* a pre podoblasť vyučovania prvého jazyka.

V nových vzdelávacích štandardoch maďarského jazyka a literatúry sa menila napríklad štruktúra. Súčasne platný vzdelávací štandard (iŠVP 2015) z MJL sa delí na **výkonový** a **obsahový štandard**. Vo výkonovom štandarde sa uvádzajú požiadavky na zručnosti a v obsahovom štandarde sa uvádzajú **klúčové pojmy**, ktoré tvoria základ obsahového zamerania predmetu. Obsah učiva je rozdelený do troch zložiek: Jazyková komunikácia, Komunikácia a sloh, Čítanie a literatúra

Nový vzdelávací štandard člení MJL na **päť komponentov: komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia a zážitková recepcia**, ktoré nahrádzajú doterajšie tri zložky predmetu.

V súčasne platných štandardoch (2015) sa pre oba stupne osobitne určujú všeobecné

a špecifické ciele učebného predmetu MJL. V nových štandardoch z hľadiska obsahového zamerania predmetu sa ciele vzdelávania celkovo nemenia, sú len inak formulované v zmysle novej štruktúry. Novým prvkom je vymedzenie jedného **hlavného cieľa** pre každý cyklus, ktorý je ďalej rozpracovaný do ďalších špecifických cieľov vzdelávania.

PRACOVNÁ VERZIA

Tabuľka 1 znázorňuje **gradáciu hlavných cieľov** v jednotlivých cykloch. Gradácia je charakteristická aj pre špecifické ciele vzdelávania, ktoré treba dosiahnuť na konci daného cyklu prostredníctvom výkonových a obsahových štandardov. Hlavné ciele sú novým prvkom dokumentu a konkrétne určujú, čo treba dosiahnuť na konci jednotlivých cyklov.

Tabuľka 1 Gradácia hlavných cieľov pre 1. – 3. cyklus

<p>Hlavný cieľ 1. cyklu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvárať základy čitateľskej a pisateľskej gramotnosti. • Utvárať čitateľské, pisateľské a komunikačné návyky žiaka. • Vytvárať základy čítania s porozumením.
<p>Hlavný cieľ 2. cyklu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjať gramotnosť v prepojení s obsahmi ostatných vzdelávacích oblastí. • Osvojovať rôzne stratégie práce s textom. • Rozvíjať schopnosť čítania s porozumením a spracovanie literárnych diel.
<p>Hlavný cieľ 3. cyklu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjať gramotnostné schopnosti žiaka, ktoré sú dôležité v súčasnej informačnej spoločnosti. • Rozvíjať argumentačné zručnosti a schopnosti žiaka. • Rozvíjať čitateľskú gramotnosť prostredníctvom poznania klasických a súčasných maďarských literárnych diel.

Výkonové a obsahové štandardy zostali zachované aj v novom dokumente a sú rozložené do piatich komponentov. Počet **výkonových štandardov** je nižší a sú formulované všeobecnejšie. **Obsahový štandard** je ale podrobnejší, fakty a pojmy nie sú len vymenované, ale sú uvedené s konkrétnou činnosťou žiaka.

Kým v platnom štandarde (ŠVP 2015) napr. **práca s textom bola len** súčasťou jazykovej zložky, v novom dokumente je vypracovaný jeden celý komponent (*Vecná recepcia*), ktorý sa vymedzením výkonových a obsahových štandardov špecificky a podrobne zameriava na prácu s textom.

Tabuľka 2 Porovnanie obsahu Čítanie s porozumením a Vecná recepcia

<p>ŠVP 2015</p> <p>5. ročník</p> <p>Jazyk a komunikácia</p>	<p>ŠVP 2023</p> <p>2.cyklus</p> <p>Vecná recepcia</p>
<p>Obsahový štandard</p>	<p>Obsahový štandard</p>
<p>Čítanie s porozumením – texty rôzneho typu súvislé texty rôznych jazykových štýlov:</p> <p>-náučný/populárno-náučný (rastlinný a živočíšny svet, svet techniky, známe osobnosti)</p> <p>- publicistický (reklama, inzerát)</p> <p>nesúvislé texty:</p> <p>- mapy, letáky, cestovné poriadky</p>	<p>Porozumenie vecného textu</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktívne počúvanie textu a prispôbenie čítanie svojmu zámeru (napr. rýchle, pomalé, pozorné atď.), - porozumenie primeraným opisným, naratívnym, informatívnym, spotrebiteľským a digitálnym textom, - predvídanie obsahu textov podľa ich názvu, obrázkov a jednotlivých slov, - reprodukovanie obsahu textu, - identifikovanie klúčových informácií a slov (napr. údaje, fakty, pojmy, vety atď.), - usporiadanie získaných informácií (podľa dôležitosti, prehľadné usporiadanie, logické členenie atď.), - zhrnutie klúčových informácií, - porozumenie (explicitný a implicitný význam) súvislým a nesúvislým textom. <p>atď.</p> <p>Žánre vecného textu</p> <ul style="list-style-type: none"> - naratívne texty (napr. rozprávanie), - opisné texty (napr. opis predmetov, činností, udalostí, krajiny, rastlín, prírodných javov, zvierat), - náučné/populárno-náučné texty s rôznymi témami.

	<p>Nesúvislé texty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informatívne texty (napr. blahoželania, pozvánky, inzeráty, oznámenia, odkazy, reklamy, krátke správy), - spotrebiteľské texty (napr. katalógy, návody na použitie, etikety výrobkov, letáky, cestovné poriadky), - aplikované a študijné texty (napr. pravidlá, tabuľky, mapy, slovníky), - nové digitálne žánre (napr. infografiky).
--	--

V nových vzdelávacích štandardoch maďarského jazyka a literatúry sa posilnil **komunikačný, činnosťný a zážitkový** charakter vyučovacieho predmetu. Znamená to, že sa väčšia pozornosť venuje rozvíjaniu **praktických komunikačných spôsobilostí** žiaka, procesu tvorenia a porozumenia textu, čo znamená, že ciele aj výkony sú sformulované tak, aby žiaci a žiačky nové znalosti získali pomocou **vlastných aktivít**.

V novej koncepcii sa kladie dôraz na **prácu s textom**, pomocou ktorej sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti žiakov a žiačok.

Novým prvkom sú **tematické okruhy**, ktoré sú uvedené v každom cykle a pri každom komponente. Na dané tematické okruhy sa viaže **výber textov**, ktoré sú kľúčovým prvkom v novej koncepcii v rámci všetkých komponentov. **Vecná recepcia** vytvára priestor na prácu s vecnými textami a **zážitková recepcia** sa zameriava na prácu s literárnymi textami. V 2. a 3. cykle sú predpísané **konkrétne literárne diela** zoskupené podľa tematických okruhov. Aj doterajšie vzdelávacie štandardy obsahujú v 5.- 9. ročníku konkrétne literárne diela, ale väčšina z nich sú klasické diela. V novom štandarde majú väčšie zastúpenie **súčasná diela**.

Keďže všetky komponenty rozvíjajú **doménovú gramotnosť** – Jazykovú a komunikačnú gramotnosť -, výkonové a obsahové štandardy sa prelínajú naprieč komponentmi. Rozdiel je však v tom, do akej miery a na aký účel sa podobné spôsobilosti a podobné obsahy v jednotlivých komponentoch vymedzujú.

Najvýraznejšie prepojenie medzi vzdelávacím štandardom MJL a **prierezovými gramotnosťami** je v oblasti čitateľskej gramotnosti. Na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti sa zameriavajú všetky komponenty v súlade s hlavnými cieľmi jednotlivých cyklov, ako je to uvedené v Tabuľke 1. Pri rozvíjaní ďalších prierezových gramotností (napr. interkultúrnu, environmentálnu, mediálnu) majú nenahraditeľnú úlohu tematické okruhy, ktoré umožňujú vhodný výber textov. Práve vhodný výber textov a práca s nimi zabezpečuje dosiahnutie vytýčených cieľov vzdelávania v prepojení so všetkými prierezovými gramotnosťami podľa novej koncepcie predmetu MJL.

PRACOVNÁ VERZIA

2. Ako „čítať“ vzdelávacie štandardy?

Vzdelávací štandard predmetu maďarský jazyk a literatúra sa člení na tri samostatné časti s rovnakou štruktúrou, ktoré zodpovedajú trom vzdelávacím cyklom.

Štruktúra vzdelávacieho štandardu MJL pre každý cyklus:

1. hlavný cieľ pre celý cyklus,
2. špecifické ciele vzdelávania pre celý cyklus,
3. názov komponentu,
4. výkonový štandard pre daný komponent,
5. obsahový štandard pre daný komponent,
6. tematické okruhy pre daný komponent.

Hlavné ciele sú podrobnejšie rozpracované do špecifických cieľov vzdelávania pre daný cyklus. Ciele sa napĺňajú dosahovaním výkonových štandardov prostredníctvom obsahových štandardov. Nadväznosť a gradáciu cieľov medzi jednotlivými cyklami možno sledovať v nasledujúcej ukážke.

Tabuľka 3 Nadväznosť a gradácia špecifických cieľov

	1. cyklus	2. cyklus	3. cyklus
1.	Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave.	Vyjadrovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.	Aktívne vstupovať do hovorenej a písanej komunikačnej interakcie, vecne a sociálne primerane reagovať na repliky komunikačného partnera, formulovať argumenty.
2.	Klástť otázky zamerané na obsah textu a na vlastné porozumenie textu.	Použiť základné stratégie porozumenia textu a posúdiť mieru vlastného porozumenia.	Uplatňovať stratégie porozumenia textu, plánovať a monitorovať úspešnosť porozumenia, regulovať vlastné porozumenie textu.

V každom cykle sa nachádzajú rovnaké komponenty, ktoré zabezpečujú komplexnosť a jednotnosť dokumentu. V štandarde sú komponenty z hľadiska recepcie a produkcie v rovnováhe.

Kľúčovým obsahovým prvkom vzdelávacieho štandardu MJL je **text**, s ktorým sa pracuje v rámci každého komponentu.

Komponenty **hovorená a písaná produkcia** sú zamerané na proces tvorby textu, komponenty **vecná a zážitková recepcia** sú zamerané na porozumenie textu. Komponent **komunikačná interakcia** sa prelína všetkými komponentmi. Jednotlivé komponenty sa odporúča rozvíjať vyvážené a vzájomne ich prepájať. Podľa vedomostí a schopností žiakov sa môžu všetky rozvíjať v rámci jednej vyučovacej hodiny, prinajmenšom by mal byť každý komponent zastúpený vo vyučovaní aspoň raz týždenne. Pri každom komponente sú určené **tematické okruhy**, ktoré sú smerodajné pri výbere textov.

Dôležité je zdôrazniť, že aj **jazykové prostriedky** sa rozvíjajú v rámci konkrétnych činností žiakov pri práci s textom. Napríklad *aplikácia paralingvistických prostriedkov a vhodné používanie ortoepických noriem* sa uplatňujú v dialógu a hovorenom prejave. *Postupné osvojovanie pravopisných pravidiel a ich uplatnenie* je zase dôležité pri písaní textov.

[Výkonové a obsahové štandardy](#) sú vypracované v súlade so špecifikami daného komponentu – recepcia, produkcia, interakcia. Výkony sa dosahujú vzájomným prepájaním, zosúladením a dopĺňaním obsahu naprieč všetkými komponentmi.

Táto vzájomná prepojenosť zabezpečuje dosiahnutie stanovených cieľov. Tabuľky 3a, 3b, 3c znázorňujú príklady prepojenia výkonových štandardov naprieč komponentmi.

Tabuľka 3a Prepojenie výkonových štandardov naprieč komponentmi – 1. cyklus

1. cyklus				
	Hovorená produkcia	Písaná produkcia	Vecná recepcia	Zážitková recepcia
1.	Zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu.	Jednoduchým spôsobom vyhľadať, usporiadať a uložiť dáta, informácie a digitálny obsah.	Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu primerane náročné vecné texty.	Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu veku primerané literárne texty s porozumením.
2.	uplatniť pri tvorení hovoreného prejavu primerané znalosti o slovnej zásobe o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.	uplatniť pri písaní textu primerané znalosti o slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.	Identifikovať doslovné, explicitne vyjadrené významy v počúvanom a čítanom vecnom texte.	Identifikovať explicitné významy a vyvodiť základné významy z počutého a prečítaného literárneho textu.
3.			Vyvodiť pomocou otázok základné implicitne vyjadrené významy z počutého vecného textu.	

Tabuľka 3b Prelínanie výkonových štandardov naprieč komponentmi – 2. cyklus

2. cyklus				
	<i>Hovorená produkcia</i>	<i>Písaná produkcia</i>	<i>Vecná recepcia</i>	<i>Zážitková recepcia</i>
1.	Zhromaždiť potrebné dôveryhodné informácie k téme prejavu.	Zhromaždiť potrebné informácie na prípravu písaného textu.	Porozumieť explicitným významom.	Porozumieť explicitným významom.
2.	Predniesť krátku prezentáciu.	Vytvoriť súvislý alebo obrazovo-písaný text.	Vyvodiť implicitne vyjadrený význam.	Vyvodiť implicitne vyjadrené významy.
3.	Vyrozprávať text naratívneho typu.	Napísať text naratívneho typu s prihliadnutím na kompozíciu.	Integrovať informácie, myšlienky z textu a interpretovať obsah.	Interpretovať literárne texty.

Tabuľka 3c Prelínanie výkonových štandardov naprieč komponentmi – 3. cyklus

3.cyklus				
	<i>Hovorená produkcia</i>	<i>Písaná produkcia</i>	<i>Vecná recepcia</i>	<i>Zážitková recepcia</i>
1.	Zhromaždiť informácie k textu z dôveryhodných informačných zdrojov.	Zhromaždiť potrebné informácie z dôveryhodných informačných zdrojov.	Čítať s porozumením rôzne typy vecných textov.	Plynulo a zmysluplne čítať literárne texty.
2.	Používať pri tvorení hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu jazykové prostriedky z rôznych registrov jazyka, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, slohového postupu a použitého žánru textu.	Využívať pri príprave písaného alebo obrazovo-písaného textu vhodnú slovnú zásobu, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry komunikačného zámeru, štýlu, slohového postupu a použitého žánru textu.	Porozumieť súvislým a nesúvislým textom na úrovni explicitných a implicitných významov	Porozumieť explicitným významom. Vывodiť implicitné významy z literárnych textov.
3.	Pripraviť a prezentovať hovorený alebo obrazovo-hovorený prejav s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov.	Vytvoriť obsahovo a formálne súdržný písaný test s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov .	Získať informácie z rôznych dôveryhodných zdrojov.	Vyhľadať kľúčové slová, zostaviť osnovu prečítaných diel alebo úryvkov.

Výkonové štandardy sa dosahujú prostredníctvom obsahového štandardu. Na dosiahnutie jedného výkonu slúžia **viaceré časti obsahového štandardu**.

Dôležité je, aby obsah bol spojený s činnosťou žiaka a aby prispieval k postupnému dosahovaniu výkonu. V nasledujúcej ukážke možno sledovať, ako dosiahnuť jeden výkon s viacerými obsahovými štandardmi.

Tabuľka 4a Dosiahnutie výkonového štandardu

2. cyklus - hovorená produkcia	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Uplatňovať vhodné jazykové prostriedky (z rôznych registrov jazyka), s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.	<ul style="list-style-type: none"> • vybrať vhodný jazykový štýl, • vybrať vhodnú slovnú zásobu z aspektu komunikačného zámeru a situácie, • správne vybrať slovné druhy, ktoré sú typické pre danú žánrovú formu a štýl, • správne používať gramatické prípony, • používať rôzne vetné štruktúry vzhľadom na žáner textu, • spájať vety s kohéznymi prostriedkami (spojkami a zámenami) • tvoriť jednoduché vety a súvetia s rôznou modalitou.

V nasledujúcej ukážke je možno sledovať, že **ten istý obsahový štandard** môže slúžiť na dosahovanie **viacerých výkonových štandardov**.

Tabuľka 4b Viaceré výkonové štandardy s rovnakým obsahovým štandardom

2.cyklus - hovorená produkcia	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Vyrozprávať text naratívneho typu	<ul style="list-style-type: none"> • vybrať tému podľa situácie a zámeru komunikácie, • identifikovať cieľ hovoreného prejavu, • zhromaždiť a usporiadať informácie, • aplikovať rozprávací slohový postup (časová a logická postupnosť) • kultivovane predniesť hovorený prejav, • vhodne používať ortoepické normy, • aplikovať paralingvistické prostriedky.
Sformulovať statický a dynamický opis aj s využitím podporného obrazového materiálu	<ul style="list-style-type: none"> • vybrať tému podľa situácie a zámeru komunikácie, • identifikovať cieľ hovoreného prejavu, • zhromaždiť a usporiadať informácie, • aplikovať opisný slohový postup, • kultivovane predniesť hovorený prejav, • vhodne používať ortoepické normy, • aplikovať paralingvistické prostriedky.

3. Ako pracovať so vzdelávacími štandardmi pri tvorbe učebných osnov?

Štátny vzdelávací program (ŠVP) je východiskovým dokumentom pre tvorbu školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) a umožňuje školám zohľadniť rôznorodé potreby žiakov, realizovať a dosahovať vlastné vízie a ciele školy. ŠkVP obsahuje podrobnejšie informácie o plánovanom obsahu, priebehu a hodnotení vzdelávania.

ŠVP obsahuje rámcový učebný plán (RUP), ktorý je kľúčom k rozdeleniu učiva do ročníkov. Dôležitou zmenou v RUP je, že povinné a disponibilné hodinové dotácie sú určené pre jednotlivé cykly súhrnne, na rozdiel od súčasne platných RUP, kde sa hodinové dotácie určujú pre všetky ročníky osobitne. Povinnú hodinovú dotáciu z MJL pre jednotlivé cykly určuje RUP pre základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny. Prehľad povinnej a disponibilnej týždennej hodinovej dotácie sa nachádza v Tabuľke 5.

PRACOVNÁ VERZIA

Tabuľka 5 Povinná týždenná hodinová dotácia z MJL a disponibilné hodiny podľa RUP

Povinná hodinová dotácia z MJL podľa cyklov		Disponibilné hodiny podľa cyklov (pre všetky vyučovacie predmety)
1. cyklus	17	7
2. cyklus	10	3
3. cyklus	16	11
	spolu 43 hodín	spolu 21 hodín

V novom vzdelávacom štandarde je učivo rozdelené do cyklov, preto pri tvorbe ŠkVP je dôležitou úlohou rozdeliť ho do ročníkov v súlade s cieľmi školy. V Tabuľke 5 je návrh optimálneho rozdelenia povinných hodín z MJL po ročníkoch. Vzdelávací štandard z MJL je napísaný tak, aby bolo možné učivo prebrať v rámci určenej povinnej hodinovej dotácie.

Pri tvorbe ŠkVP je v plnej kompetencii školy vytvoriť aj iné rozdelenie danej povinnej hodinovej dotácie pre celý cyklus. Škola môže z disponibilných hodín navýšiť týždennú hodinovú dotáciu v jednotlivých ročníkoch, v tomto prípade je možné rozšíriť aj obsah predmetu.

Tabuľka 6 Navrhované rozdelenie hodín z MJL po ročníkoch

1. cyklus			
1. ročník	2. ročník	3. ročník	
6 h/týždenne	6 h/týždenne	5 h/týždenne.	
2. cyklus			
4. ročník		5. ročník	
5 h/týždenne		5 h/týždenne	
3. cyklus			
6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
4 h/týždenne	4 h/týždenne.	4 h/týždenne	4 h/týždenne

Vzdelávací štandard je založený na práci **s textom**, preto výber vhodných textov je kľúčový. Odporúča sa vybrať také **vecné a literárne texty**, ktoré umožňujú recepciu, porozumenie a tvorbu textov, zároveň aj osvojovanie si **jazykových prostriedkov** prostredníctvom rôznych aktivít žiakov. V Tabuľke 7 uvádzame návrh na výber druhov a počtov textov pre jednotlivé ročníky podľa navrhovaného rozdelenia hodín z MJL po ročníkoch (Tabuľka 6).

Tabuľka 7 Návrh na výber textov pre jednotlivé ročníky v cykloch

1. a 2. ročník	
6 hodín/týždeň	198 hodín/rok
priemerne 2-3 hodiny na 1 text	65 literárnych textov
	10 krátkych súvislých vecných textov
	5 nesúvislých textov
3. ročník	
5 hodín/týždeň	165 hodín/ rok
priemerne 2 hodiny na 1 text	65 literárnych textov
	10 krátkych súvislých vecných textov
	5 nesúvislých textov
10 tém - minimálne 80 odporúčaných textov	

4. ročník	
5 hodín/týždeň	165 hodín/rok
Vecné	
priemerne 3 hodiny na 1 text	15 súvislých vecných textov
	15 nesúvislých textov
Literárne	
priemerne 2 hodiny na 1 text	35 literárnych textov
5. ročník	
5 hodín/týždeň	165 hodín/rok
Vecné	
priemerne 3 hodiny na 1 text	15 súvislých vecných textov
	15 nesúvislých textov
Literárne:	
priemerne 2-3 hodiny na 1 text	24 literárnych textov

6-9. ročník	
V každom ročníku 4 hodiny týždenne	132 hodín/rok
Vecné	
priemerne 3 hodiny na 1 text	10-13 súvislých vecných textov
	10-12 nesúvislých textov
Literárne	
priemerne 2 hodiny na 1 text	31 literárnych textov

Výkonové aj obsahové štandardy všetkých komponentov sa rozvíjajú postupne v rámci jednotlivých cyklov. Obsahový štandard má byť rozložený na konkrétne **učivo**. S rovnakým učivom sa môže pracovať aj vo viacerých ročníkoch daného cyklu, prípadne aj v ďalších cykloch. Pri spracovaní konkrétneho učiva treba vychádzať od učiteľom určeného cieľa vyučovacej hodiny/jednotky.

Tabuľka č. 8a obsahuje príklad spracovania konkrétneho učiva **opis predmetu** pre 2. ročník s uvedením vybraných obsahových štandardov z viacerých komponentov.

Tabuľka 8a Učivo – opis - vo viacerých komponentoch

Opis predmetu – 2. ročník		
Obsahový štandard		
Vecná recepcia	Hovorená produkcia	Písaná produkcia
<p><i>Elementárne čítanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - čítanie súvislých vecných textov - uplatňovanie správnej výslovnosti pri čítaní <p><i>Porozumenie vecného textu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikovať neznáme slová a komunikovať prípadné neporozumenie kladením otázok - triedenie dôležitých a nepodstatných informácií - stručné zhrnutie získaných informácií - porozumenie doslovnému významu textu a jeho reprodukcia - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky - <p><i>Žánre vecného textu</i></p>	<p><i>Príprava a prednes hovoreného prejavu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výber témy hovoreného prejavu s pomocou učiteľa alebo samostatne - zhromažďovanie slov, informácií a ich systematizácia podľa témy a komunikačného zámeru - tvorenie viet s použitím vybranej slovnej zásoby - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky <p><i>Žánre hovoreného prejavu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - jednoduchý opis: hlavné znaky opisovaného objektu (konkrétneho predmetu) <p><i>Jazykové prostriedky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zhromažďovanie slov na základe otázok napr. kto?, čo?, aký?, kde? - uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, tvorenie synonym a antonym 	<p><i>Elementárne písanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - písanie viet, textov <p><i>Proces tvorenia písaného textu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výber témy písaného textu s pomocou učiteľa alebo samostatne - zhromažďovanie slov alebo základných informácií a ich systematizácia - rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru - tvorenie viet s použitím vybranej slovnej zásoby - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky <p><i>Žánre písaného textu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - tvorenie jednoduchého opisného textu: hlavné znaky opisovaného objektu (konkrétny predmet) <p><i>Jazykové prostriedky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjadrovanie myšlienok vo vetách

<ul style="list-style-type: none"> - identifikovanie hlavných znakov opísaného objektu - pri praktickej práci s textom použiť pojem: ilustrácia <p><i>Jazykové prostriedky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozširovanie slovej zásoby prostredníctvom čítaného textu - vyvodzovanie významov slov z textu: neznáme slová, synonymá, antonymá - identifikovanie a rozlišovanie komunikačného zámeru vety v texte. - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky 	<ul style="list-style-type: none"> - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, tvorenie synonym a antonym <p><i>Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - písanie veľkého písmena na začiatku vety - interpunkčné znamienka na konci vety - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky
<p>Komunikačná interakcia</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - formulovanie zisťovacích a doplňovacích otázok - tvorenie jednoduchého dialógu kladením otázok a formulovaním odpovedí - rozširovanie slovej zásoby prostredníctvom témy dialógu - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky 		

Výber obsahového štandardu pre jednotlivé ročníky v rámci 1. cyklu je v kompetencii učiteľa. Učivo **opis predmetu** môže učiteľ zaradiť aj do 3. ročníka, kde už bude pracovať s náročnejšími východiskovými textami a podobne bude pristupovať k obsahovým štandardom aj z písanej a hovorenej produkcie.

Tabuľka č. 8b obsahuje príklad spracovania konkrétneho učiva **rozprávanie** pre 4. ročník s uvedením vybraných obsahových štandardov z viacerých komponentov

Tabuľka 8b Učivo – rozprávanie - vo viacerých komponentoch

Rozprávanie – 4. ročník		
Obsahový štandard		
Vecná recepcia	Hovorená produkcia	Písaná produkcia
<p><i>Porozumenie vecného textu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - reprodukovanie obsahu textu, - identifikovanie kľúčových informácií a slov (napr. údaje, fakty, pojmy), - usporiadanie získaných informácií... - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky <p><i>Žánre vecného textu</i></p> <p>Súvislé texty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naratívne texty (rozprávanie). <p><i>Jazykové prostriedky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - poznávanie významu používaných jazykových prostriedkov (napr. synonymá, antonymá, frazeologické výrazy), - poznávanie významu a funkcie jednotlivých slovných druhov v texte, - rozlišovanie tvarov podstatných mien, prídavných mien, v texte. 	<p><i>Príprava a prednes hovoreného prejavu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výber témy a štýlu podľa situácie a zámeru komunikácie, - vyhľadávanie informácií. - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky <p><i>Žánre hovoreného prejavu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - aplikovanie rozprávacieho slohového postupu (rozprávanie v 1. osobe, časová a logická postupnosť. <p><i>Jazykové prostriedky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - správne využitie slovných druhov typických pre danú žánrovú formu a štýl, - správne používanie gramatických prípon, - utvorenie jednoduchých viet s rôznou modalitou. - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky 	<p><i>Proces tvorenia písaného textu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výber témy..... - získavanie informácií... - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky <p><i>Žánre písaného textu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - aplikovanie rozprávacieho slohového postupu (rozprávanie v 1. osobe; dodržanie časovej a logickej postupnosti). <p><i>Jazykové prostriedky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - správne využitie slovných druhov typických pre danú žánrovú formu a štýl, - správne používanie gramatických prípon, - používanie rôznych vetných štruktúr vzhľadom na žáner textu. - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky <p><i>Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pravopis slovesných tvarov

<ul style="list-style-type: none"> - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky 		<p>v minulom čase,</p> <ul style="list-style-type: none"> - pravopis podstatných mien a vlastných podstatných mien (s dôrazom na mená, názvy miest a sviatkov) - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky
Komunikačná interakcia		
<ul style="list-style-type: none"> - Viest dialóg, formulovať stručné, jasné repliky. - Vyjadriť a zdôvodniť vlastný názor. - Pri argumentácii používať príklady, fakty. - výber ďalších obsahových štandardov závisí od cieľa vyučovacej jednotky 		

Výber z obsahového štandardu pre 4. ročník a pre 5. ročník je v kompetencii učiteľa. Učivo **rozprávanie** môže učiteľ zaradiť aj do 5. ročníka, kde už bude pracovať s náročnejšími východiskovými textami a podobne bude pristupovať k obsahovým štandardom aj z písanej a hovorenej produkcie. Obsahy sa môžu preberať aj vo viacerých ročníkoch.

V Tabuľke 9a je uvedený variant učebných osnov pre 2. ročník, v ktorom sú obsiahnuté všetky komponenty. Základom tohto variantu sú **tematické okruhy**, ku ktorým sú priradené literárne, súvislé a nesúvislé vecné texty. K vybraným textom sa priraduje konkrétne **učivo** zostavené z obsahového štandardu pre daný ročník. V rámci literárnych a vecných textov sa odporúča pracovať s rôznymi **žánrami** na základe **obsahového štandardu**.

Tabuľka 9a Návrh časti učebných osnov pre 2. ročník

Komponenty: zážitková, vecná recepcia, hovorená a písaná produkcia, komunikačná interakcia	
Tematické okruhy	Druh a počet textov
Rodina, škola Voľný čas záľuby	Literárne texty/6
Rodina, Škola Svet okolo nás	Literárne texty/8 Vecné texty/1
Príroda okolo nás – význam prírody pre človeka/	Literárne texty/6 Vecné texty/2
Svet okolo nás Tradície a kultúra	Literárne texty/5 Vecné texty/1 Nesúvislé texty/1
Svet okolo nás Príroda okolo nás	Literárne texty/6 Vecné texty/2
Škola Zdravie a šport	Literárne texty/6 Nesúvislé texty/1
Rodina Príroda okolo nás – význam prírody pre človeka	Literárne texty/7 Vecné texty/2
Svet okolo nás Tradície a kultúra	Literárne texty/7 Nesúvislé texty/1
Príroda okolo nás Zdravie a šport	Literárne texty/6 Vecné texty/2 Nesúvislé texty/1
Škola Voľný čas záľuby	Literárne texty/8 Nesúvislé texty/1

Tabuľka 9b obsahuje variant časti učebnej osnovy pre 4. ročník bez zážitkovej recepcie. Základom tohto variantu sú **žánre**, ku ktorým sú priradený súvislé a nesúvislé vecné texty.

Tabuľka 9b Návrh časti učebnej osnovy pre 4. ročník

Komponenty: vecná recepcia, hovorená a písaná produkcia, komunikačná interakcia
Učivo
Rozprávanie*
Opis zvierat
Opis krajín
Opis rastlín
Opis predmetov
Blahoželanie
Pozvánky
Reklamy
Inzeráty
Oznámenia
Letáky
Krátke správy

Návrh rozpracovania učiva je uvedený v Tabuľke č 4a, 4b.

Treba však zdôrazniť, že uvedené návrhy učebných osnov slúžia ako inšpirácie pre učiteľov pri tvorbe vlastných učebných osnov.

4. Ako dosahovať výkonové štandardy resp. ciele vzdelávacej oblasti priamo vo vyučovaní – praktické ukážky

V nasledujúcej kapitole uvádzame dva príklady na rozpracovanie vyučovacej jednotky, ktorá sa môže skladať z viacerých na seba nadväzujúcich vyučovacích hodín. Prvá ukážka je vypracovaná pre 2. ročník 1. cyklu a druhá ukážka je vypracovaná pre 4. ročník 2. cyklu. Vypracované ukážky sa zameriavajú na uplatnenie nových prvkov, resp. nových prístupov vo vyučovacom procese. Uvedené ukážky umožňujú uchopiť nové štandardy tak, aby ciele jednotlivých cyklov, ale i ciele celej vzdelávacej oblasti mohli byť splnené. Ciele vzdelávacej oblasti sa napĺňajú postupným dosahovaním výkonových štandardov v rámci jednotlivých cyklov prostredníctvom obsahových štandardov. Ciele jednotlivých vyučovacích hodín, alebo vyučovacích jednotiek nie sú totožné s cieľmi jednotlivých cyklov, ani s cieľmi vzdelávacej oblasti. Ciele konkrétnych vyučovacích hodín/jednotiek stanovuje pedagóg v závislosti od vekových osobitostí a kognitívnych schopností žiakov, ale aj od obsahového, didaktického a metodického zamerania konkrétnej vyučovacej hodiny/jednotky.

Pri plánovaní vyučovacej jednotky je najdôležitejší výber vhodných **textov**. Odporúča sa vybrať také **vecné** a **literárne texty**, ktoré umožňujú recepciu, porozumenie a tvorbu textov, zároveň aj osvojovanie si **jazykových prostriedkov** prostredníctvom rôznych aktivít žiakov. Vzhľadom na rôznorodosť **aktivít** žiakov zameraných na recepciu, produkciu a interakciu je vhodné pracovať s jedným textom na **niekoľkých vyučovacích hodinách**.

Ukážka pre 1. cyklus predstavuje jeden **vecný text** s návrhom výberu výkonových a obsahových štandardov pre 2. ročník. Text ukážky sa nachádza v platnej učebnici *Olvasókönyv a magyar tanítási nyelvű alapiskola 2. osztálya számára – Čítanka pre 2. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, str. 23.*

Ukážka pre 2. cyklus sa zameriava na prácu s nesúvislým vecným textom, podobne ako v 1. cykle s návrhom výberu výkonových a obsahových štandardov pre daný ročník.

Cieľom uvedených ukážok je priblížiť pedagógom spôsob konkrétnej práce s novým vzdelávacím štandardom.

UKÁŽKA 1

Mesél az őszi erdő

(Részlet)

Az őszi erdő minden évben megújuló csodálatos színjátéka a lombhullatás. Szinte a szemetek előtt, napról napra színesednek a levelek, változnak fokozatosan sárgára, vörhenyesre¹ vagy éppen barnára. De amíg ideig eljutnak, a színek ezerféle finom árnyalatát csodálhatjátok meg

Ilyenkor az erdő a madárvonulás lázában ég. Mindenütt tollas utasok nyüzsögnek, fent a magas ágak között éppen úgy, mint a bokrok alatt. Szeptemberben mindenütt érik a fekete bodza. Bogyói ezernyi madárnak kínálnak ízletes táplálékot.

A növények és az állatok felkészülnek a kemény télre. A sün férgek, bogarak és más apró élőlények után kutat az avarban. A mókus is leereszkedik a magasból, és makkok után keresgél. Hangosan bógnak a szarvasbikák. De október végére a csodálatos erdei orgonakoncert fokozatosan elhallgat. Az őznek vastag téli csuhája² nő a nyári helyett, és sorolhatnánk tovább, tovább...

A csodálatos őszi erdőben gyűjthettek leveleket, tollakat és terméseket. Ha csöndben megálltok egy vaskos fatörzs védelmében, hallani fogjátok az avarban keresgető, magok után kutató állatok zörejét is. Ha elég óvatosak vagytok, előcsalogathatjátok rejtekükből és megfigyelhetitek a főként éjszaka tevékenykedő rágcsálókat is.

Körülöttetek a természet, csak fel kell fedeznetek!

(Schmidt Egon)

¹ vörhenyes: vöröses

² csuhája: bundája, ruhája

(Zdroj: Olvasókönyv a magyar tanítási nyelvű alapiskola 2. osztálya számára – Čítanka pre 2. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, str. 23)

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

- viesť jednoduchý dialóg: pozorne počúvať partnera v dialógu a reagovať na jeho repliky
- klásť otázky a odpovedať na ne vecne a jazykovo primerane
- používať pri tvorení dialógu aktívnu slovnú zásobu

Obsahový štandard

- tvorenie jednoduchého dialógu: kladenie otázok a formulovanie odpovedí, pravidelné striedanie replík komunikačných partnerov
- rozširovanie slovnej zásoby prostredníctvom tém dialógu

1. Úvodný motivačný rozhovor so žiakmi o jeseni. Vzbudenie záujmu a aktivizovanie predchádzajúcich vedomostí. Frontálna práca, učiteľ kladie žiakom otázky na ktoré žiaci odpovedajú.

- *Melyik évszak volt az ősz előtt és melyik következik az ősz után? Melyek az őszi hónapok?* Aké ročné obdobie bolo pred jeseňou a aké nasleduje po nej?, Ktoré sú jesenné mesiace?
- *Milyen a természet ősszel?* Aká je príroda na jeseň?
- *Ki járt már közületek őszi erdőben? Mit figyeltetek meg?* Kto z vás bol už v lese na jeseň? Čo ste tam videli?
- *Milyen állatok élnek az erdőben?* Aké zvieratá žijú v lese?

Žiaci môžu diskutovať medzi sebou aj o svojich zážitkoch.

Vecná recepcia

Výkonový štandard

- čítať plynulo a správne, nahlas a potichu primerane náročné vecné texty
- orientovať sa v súvislých vecných textoch a rozumieť ich explicitným významom
- vyhľadať informácie z prečítaného vecného textu
- uplatniť pri porozumení textu primerané znalosti o pravopise

Obsahový štandard

- čítanie súvislých vecných textov
- uplatňovanie správnej výslovnosti, a tempa reči pri hlasnom čítaní

- oprava vlastných chýb pri čítaní s pomocou učiteľa
- vytváranie predstáv o obsahu textu na základe ilustrácie, nadpisu s oporou o doterajšie znalosti žiaka
- identifikovať neznáme slová a komunikovať prípadné neporozumenie kladením otázok
- porozumenie doslovného (explicitného) významu textu
- orientácia v jednoduchých súvislých vecných textoch
- čítanie veku primeraných súvislých vecných textov: opisné, texty
- pri praktickej práci s textom používanie pojmov: nadpis, autor, ilustrácia
- poznávanie významu a využitia pravopisu v texte
- vyvodzovanie významov slov z textu: neznáme slová, synonymá

Práca s vecným textom z Čítanky: *Schmidt Egon: Mesél az őszi erdő (úryvok).*

Vytváranie predstáv o obsahu textu:

1. *Figyeljétek meg az illusztrációt! Mi mindent látunk rajta?* Pozrite si ilustráciu. Čo všetko na nej vidíte?
2. *Olvassátok el az olvasmány címét! Próbáljátok meg kitalálni, miről szól!* Prečítajte si nadpis textu. Skúste odhadnúť obsah textu.

Žiaci diskutujú o tom, čo podľa nich môže text obsahovať.

Nácvik techniky čítania:

1. Vzorové čítanie učiteľa (učiteľ dbá na správnu výslovnosť, tempo reči, artikuláciu, melódiu viet, atď.) – žiaci aktívne počúvajú.
2. Hlasné čítanie žiakov – učiteľ môže použiť rôzne druhy čítania, napr. štafetové čítanie. Jeden žiak začne čítať, po 2-3 vetách vyzve ďalšieho žiaka učiteľ alebo čítajúci žiak. Nácvik môže prebiehať aj tak, že nasledujúci žiak zopakuje predchádzajúcu vetu až potom prečíta ďalšiu. Žiaci, ktorí nečítajú nahlas, sledujú text, môžu ukazovať aj prstom – nácvik pozornosti.

Pri hlasnom čítaní učiteľ priebežne opravuje chyby žiakov, pri štafetovom čítaní môžeme zapojiť aj žiakov tak, že chybu opraví žiak, ktorý nasleduje v čítaní.

Aj žiaci majú uplatniť pri hlasnom čítaní správnu artikuláciu, pauzu, tempo, atď.

- Po hlasnom čítaní žiaci s pomocou učiteľa vyhľadávajú z textu ťažšie, dlhšie slová, alebo neznáme slová, výrazy, napr.: Čo si myslíte, čo znamenajú výrazy: „*tollas utasok*“, „*erdei koncert*“? – spoločná diskusia.

Nácvik čítania s porozumením:

- Žiakov rozdelíme do 4 skupín. Text rozdelíme na 4 časti – 4 odseky, každá skupina dostane jeden odsek z textu. Skupiny sa vytvárajú podľa počtu žiakov.
- Olvassátok el a szöveget és közösen adjatok neki címet!* Prečítajte si svoj text a spoločne k nemu vytvorte názov.
- Žiaci môžu porovnávať rôzne názvy a diskutovať o tom, ktorý názov najviac vystihuje daný odsek.
- Následne učiteľ pripraví na tabuľu názvy jednotlivých odsekov, ktoré sú pripravené aj pre žiakov na kartičkách. Každá skupina priradí k svojmu textu správny názov. Na základe textu vyskladajú správne poradie – do rámčeka zapíšu poradové čísla.

<i>Madarak az erdőben.</i> (Vtáci v lese.)	
<i>Az állatok ősszel.</i> (Zvieratá na jeseň.)	
<i>Mit rejt az őszi erdő?</i> (Čo sa skrýva na jeseň v lese?)	
<i>Az erdő változásai.</i> (Premeny lesa.)	

- Každá skupina dostane obrázky zvierat z textu, spoločne vyhľadávajú texty k nim a nahlas ich prečítajú.
- Na základe textu žiaci majú priradiť obrázky zvierat k uvedeným vetám – Pracovný zošit k Čítanke, str. 15:

Messzi útra készülődik.

Makk után kutat az avarban.

Apró élőlényeket keresgél a levélszőnyeg alatt.

Csodálatos erdei hangversenyt ad.

Vastag téli bundát növeszt.

7. Úloha na globálne porozumenie textu:

Mit ajándékozhat nekünk az őszi természet? Találd meg a szövegben! Čím nás môže obdarovať jesenná príroda? Vyhľadajte z textu. (Úloha z Čítanky pre 2. ročník, str. 23)

Práca s jazykovými prostriedkami – s pomocou učiteľa vyhľadávať synonymá k slovám z textu napr.:

Vörhenyes:

Csodálatos:

Csuhája:

Vaskos:

Pri práci s textom žiaci používajú pojmy: odsek, úryvok, nadpis, ilustrácia, autor, vecný text.

Pri čítaní žiaci pozorujú aké interpunkčné znamienka (bodky) sú používané v texte. Sledujú akým začiatočným písmenom sa začínajú jednotlivé vety. Svoje zistenia prediskutujú spolu s učiteľom.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

- zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu
- sformulovať jednoduchú ústnu informáciu a vyjadriť v nej podstatné fakty
- uplatniť v hovorenom prejave zrozumiteľnú artikuláciu a výslovnosť

Obsahový štandard

- výber témy hovoreného prejavu s pomocou učiteľa alebo samostatne
- zhromažďovanie slov podľa témy
- tvorenie viet, krátkych, veku primeraných textov s použitím vybranej slovnej zásoby
- správna artikulácia, výslovnosť
- pozorné počúvanie hovoreného prejavu a iných
- vyjadrovanie myšlienok v ucelených vetách a jednoduchých súvetiach
- zhromažďovanie slov na základe otázok: čo? aký?

1. *Miről szólak az egyes bekezdések? Fogalmazd meg röviden!*

O čom sú jednotlivé odseky? Stručne ich sformulujte.

2. *Írd le a vázlatpontokat a füzetedbe! Jednotlivé body z osnovy zapíšte do zošita.*

Jednotlivé body majú byť zapísané čo najvýstižnejšie, aby podľa nich mohli žiaci reprodukovať text.

3. *Mondd el az olvasmány tartalmát ezek felhasználásával!* Reprodukujte text na základe pripravenej osnovy. (Úlohy 1.-3. z Čítanky pre 2. ročník, str. 23).

Pri reprodukcii žiaci uplatňujú zrozumiteľnú artikuláciu a výslovnosť.

4. K reprodukcii textu žiaci pripravia s pomocou učiteľa slovnú zásobu:

Mi mindent találhatunk az erdőben? Čo všetko môžeme nájsť v lese?

Mi? (Čo?)

Milyen? (Aký?)

Žiaci zhromažďujú slová podľa zadania (napr. názvy zvierat, rastlín) na základe východiskového textu. K nájdeným zvieratám, rastlinám a pod. (čo?) spoločne priradujú 2-3 vlastnosti (aký?).

Písaná produkcia

Výkonový štandard

- písať správne tvary malých a veľkých písmen maďarskej abecedy
- správne a čitateľne prepísať tlačенý text
- upraviť text po formálnej stránke – s pomocou učiteľa
- tvoriť súvislý text na tému blízku ich životnej a jazykovej skúsenosti
- uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá

Obsahový štandard

- písanie malých a veľkých písmen maďarskej abecedy, viet, textov
- písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok
- tvorenie viet s použitím vybranej slovnej zásoby
- vyjadrovanie myšlienok vo vetách
- rozlišovanie samohlások a spoluhlások, správne používanie diakritických znamienok
- písanie veľkého písmena na začiatku vety

- interpunkčné znamienka na konci vety

Žiaci pracujú v skupinách. Každá skupina má už obrázky zvierat z východiskového textu z predchádzajúcej úlohy (vták, jež, veverička, jeleň, srnka).

1. *Adjatok nevet az állatoknak és írókat le őket a fűzetbe!* Pomenujte zvieratá a napíšte ich mená do zošita.
2. *Rendezzék az állatok neveit betűrendbe!* Usporiadajte mená zvierat podľa abecedy.
3. *Milyen kezdőbetűvel írókat a nevüket?* Akým začiatočným písmom ste napísali ich mená?

Žiaci napíšu vedľa vlastných mien aj všeobecné mená zvierat a farebne zvýrazia začiatočné písmená. Spoločne diskutujú o tom, v ktorých slovách a prečo napísali veľké a v ktorých malé začiatočné písmená.

4. *Írókat ki a magánhangzókat – először kisbetűkkel, aztán nagybetűkkel!* Vypíšte z mien zvierat všetky samohlásky – najprv malými písmenami, potom veľkými.
5. *Másoljátok le az első három bekezdés kezdő mondatát! A nagy kezdőbetűt és a mondatvégi írásjelet írókat át színessel!* Odpíšte prvé vety z prvých 3 odsekov textu. Veľké písmeno na začiatku vety a bodku na konci vety prepíšte farebnou ceruzkou.

Každá skupina si vyberie jeden z obrázkov zvierat (vták, jež, veverička, jeleň, srnka).

6. *Írókat az adott állatról egy igaz és két hamis mondatot!* Napíšte o vybranom zvieratku jednu pravdivú a dve nepravdivé vety.

Pri písaní nepravdivých viet majú použiť svoju fantáziu. Napísané vety žiaci prečítajú nahlas a diskutujú o tom, ktorá nepravdivá veta bola najzábavnejšia.

Riešenie diferencovaných úloh na základe skupinovej práce, individuálne. Práca s jazykovými prostriedkami, rozvíjanie techniky písania a tvorenia písaného textu.

Hodnotenie:

Môže byť individuálna alebo skupinová reflexia na vyučovaciu hodinu. Učiteľ môže pripraviť kartičky s rôznymi slovnými hodnoteniami, z ktorých si žiaci môžu vybrať jedno hodnotenie, ktoré najviac vystihuje ich prácu, aktivitu na hodine.

Sebahodnotenie žiakov a žiačok pomocou kartičiek – príklady:

Jól dolgoztam. (Pracoval som dobre./Pracovala som dobre.)	Sokat segitettem az osztálytársamnak. (Veľa som pomáhal/pomáhala spolužiakovi/spolužiačke.)
Szorgalmas voltam. (Bol som usilovný!/Bola som usilovná.)	Kitartó voltam a feladatokban. (Bol/bola som vytrvalý/vytrvalá pri riešení úloh.)
Legközelebb jobban fog sikerülni. (Nabudúce to bude lepšie.)	Még gyakorolnom kell. (Ešte musím nacvičovať.)

Hodnotenie učiteľa formou diskusie

Môže byť frontálna práca. Učiteľ sa opýta žiakov ako sa cítili na hodine. Svoje pocity môžu vyjadriť neverbálne, mimikou - nácvik vyjadrovania pocitov neverbálnym spôsobom.

UKÁŽKA 2

NYÁRI NAPKÖZIS TÁBOR

Hamarosan vége a tanévnek és itt a nyári vakáció.
Jelentkezz a nyári táborba!
Szervező: Kodolányi János Közösségi Ház és Könyvtár
Helye: Telki, Petőfi Sándor 2-4.

Ideje: 2020. június 29-től július 3-ig
Gyülekezés: reggel 08 órától – 08.30-ig, a programok 16 óráig tartanak

Hétfő:
Ismerkedés, kézműves foglalkozások, szabadterei játékok, kirándulás Budajenőre.

Kedd:
Autóbuszos kirándulás a szentendrei Skanzenbe.

Szerda:
Az Árpád Népe Kulturális Egyesület egész napos programja
Jurta állítás és fegyverek bemutatása, játékkuckó, gabonakonyhas játszó-kuckó
öröklerekkel, jászat tanítása 2 állásból, Vívás egy oktató ellen, Kézműves foglalkozás,
Hangszerbemutató a kis jurtánál + néptánc,
Játék a népi játékokkal, Lepénysütés, téstagyúrás, kézműveskedés .

Csütörtök:
Autóbuszos kirándulás a Vasúttörténeti Parkba

Péntek:
Autóbuszos kirándulás Pilisszentkeresztre- (Forrás túra - Dera Szurdok
Pilisszántó (Csillag ösvény, Boldogasszony kápolna meglátogatása) .

Ellátás: Minden nap meleg ebéd, 1 nap tízórai, uzsonna

A tábor ára: 28.000 Ft/ fő, amely tartalmazza az utazási költséget, a belépőket,
kézműves foglalkozás anyagköltségét, 5 meleg ebédet

Jelentkezési határidő: június 19. péntek
Jelentkezés: 15.000 Ft előleg befizetésével
Az ár 30 főre van beállítva, kevesebb jelentkező esetén a költségek emelkednek.

A tábor minimum 25 fő jelentkezése esetén indul.

Érdeklődés, felvilágosítás: Berényi Ildikó
berenyi.ildiko@telki.hu
telefon: 06 70 6723214

Zdroj: [Nyári tábor a közösségi ház szervezésében \(telki.hu\)](http://telki.hu)

Komunikációs interakcia

Výkonové štandardy

- viesť dialóg, vyjadriť vlastný názor.

Obsahové štandardy

- tvorba dialógu,
- aktívne počúvanie partnera,
- vyjadrovanie **názorov**, zdôvodnenie názorov.

1. Na úvod **motivačný rozhovor**, aktivizovanie spomienok.

- Ki volt már táborban? Milyen típusúban? Mi tetszett a táborban és mi nem? **(Kto už bol v tábore? Bol to denný tábor, alebo klasický? Aké spomienky na to máte? Len dobré, alebo aj zlé?)**

Vecná recepcia

Výkonové štandardy

- vyhľadať informácie (napr. údaje, pojmy) z nesúvislých textov,
- porozumieť explicitným významom,
- integrovať informácie, myšlienky z textu a interpretovať obsah.

Obsahové štandardy

Porozumenie vecného textu

- identifikovanie **klúčových informácií** a slov,
- usporiadanie získaných informácií,
- zhrnutie klúčových informácií.

1. Dopredu môžeme **vypracovať úlohy** (otvorené, uzavreté) na prácu s textom.

Napr.

1. Keresd ki a tábor időpontját! (**Vyhľadaj termín tábora!**)
2. Hová szerveznek kirándulásokat a táborozók számára? Írd ki ezeket! (**Kde sa organizujú výlety pre táborníkov? Vypíš tieto údaje!**)
3. Ha csak a minimális létszámmal fog működni a tábor, akkor hányan lesznek? (**Ak bude tábor fungovať len s minimálnym počtom detí, koľko detí tam bude?**)
4. Kapcsold össze a helyszínt a láttnivalóval, de egy helyszínt és egy láttnivaló pár nélkül marad, írd le ezt a számot és a betűt! (**Prepojte lokalitu s atrakciou, ale jedna lokalita a jedna atrakcia zostala bez páru. Napíš číslo tejto lokality a atrakcie!**)

1. Pilisszántó	A. Skanzen
2. Budajenő	B. Dera-szurdok
3. Szentendre	C. Csillagösvény
4. Pilisszentkereszt	D. Vasúttörténeti Park
Helyszín	Láttnivaló

5. Melyik állítás lehet a mondat helyes befejezése?

(S ktorým tvrdením môžeme dokončiť začatú vetu, aby bola správna?)

A táborozók

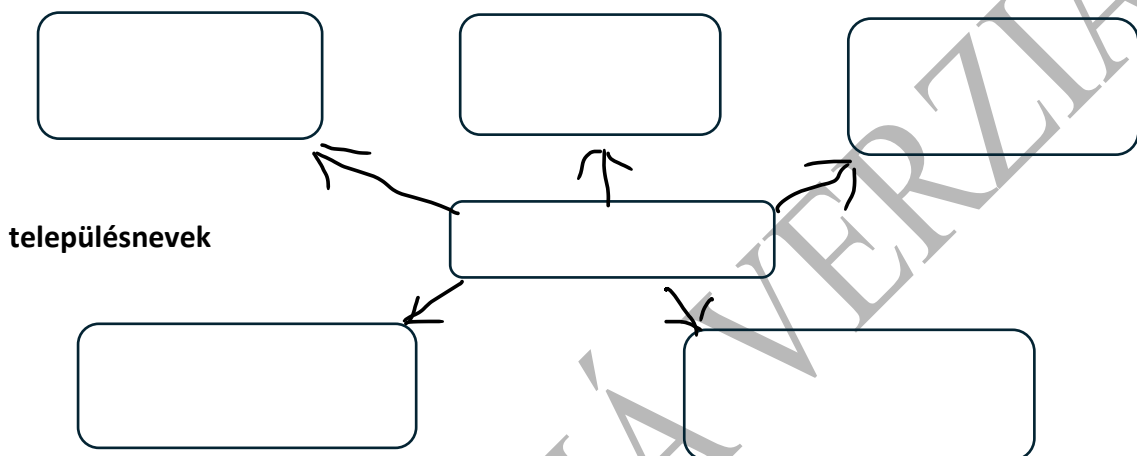
- A. számára minden nap szerveznek egy kirándulást.

- B. szerdán is részt vehetnek kézműves foglalkozásokon.
- C. minden nap kapnak tízórait, meleg ebédet és uzsonnát.
- D. számára ingyenes programokat biztosítanak a szervezők.

Úlohy zamerané na jazykové prostriedky

- rozlišovanie tvarov **podstatných mien** a **prídavných mien**

6. Írd ki az összes településnevet a szövegből! (**Vypíš z textu všetky názvy miest!**)

7. Melyik település neve volt kis kezdőbetűvel írva a szövegben? (**Vypíš z textu názov miesta, ktoré je napísané s malým začiatočným písmenom!**)

Písaná produkcia

Výkonové štandardy

- vytvoriť obrazovo-písaný text na danú tému, podľa názvu a podľa obrázkov,
- používať pri tvorení písaného textu primerané jazykové vedomosti,
- uplatniť grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu.

Obsahové štandardy

- výber vhodného **slohového postupu** (informačný) na komunikovanie daného obsahu,
- získavanie **informácií** z rôznych informačných zdrojov,
- usporiadanie informácií, vytvorenie **osnovy textu (kľúčové slová, frázy, otázky)**,
- používanie **jazykových prostriedkov** pri písaní textu,
- pravopis **podstatných mien** a vlastných podstatných mien,
- pravopis **dátumu**.

Ďalej už žiaci môžu **pracovať aj v skupinách**.

8. Tervezzetek ti is meghívót egy háromnapos kirándulásra!

(Vytvorte pozvánku na trojdňový výlet!)

Pri tejto úlohe žiaci si môžu vybrať, či budú pracovať na papieri, alebo na počítači. Dôležité je, aby každý žiak bol zapojený do práce. To je komplexná práca, lebo tu sa musia najprv medzi sebou rozhodnúť o programe, potom vyhľadať relevantné informácie, ktoré potom musia zapracovať do pozvánky a pri tom ešte dbať na pravopis aj na grafickú úpravu.

Hovorená produkcia

Výkonové štandardy

- predniesť krátku prezentáciu,
- uplatňovať vhodné jazykové prostriedky,
- uplatniť v hovorenom prejave nonverbálne prostriedky.

Obsahové štandardy

- aplikovanie informačného slohového postupu,
- používanie štruktúry hovorenej reči,
- kultivovaný hovoreného prejavu

Po vytvorení pozvánky, každá skupina odprezentuje svoju pozvánku a odôvodní spolužiakom, že prečo práve tieto lokality vybrali.

5. Na čo sa pri vzdelávacej oblasti zamerať pri hodnotení?

Uvedená časť je spoločná pre všetky vyučovacie predmety v rámci podoblasti vzdelávania prvých jazykov vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia.

Kľúčové ciele a východiská hodnotenia vo vyučovacom predmete MJL

Pri hodnotení v predmete maďarský jazyk a literatúra je kľúčové hodnotenie komunikačných spôsobilostí (výkonov, resp. ich úrovní) v oblasti *komunikačnej interakcie, hovorenej a písanej produkcie a vecnej a zážitkovej recepcie*. Medzi základné spôsobilosti, ktoré je potrebné sledovať a hodnotiť, patrí:

- a) spôsobilosť vecne a sociálne primerane komunikovať s inými ľuďmi;
- b) spôsobilosť tvoriť a prezentovať rôzne žánre hovorených textov;
- c) spôsobilosť tvoriť rôzne žánre písaných textov a používať nápomocné stratégie písania;
- d) spôsobilosť porozumieť rôznym žánrom vecných textov a získavať z nich informácie;
- e) spôsobilosť porozumieť rôznym žánrom umeleckých textov a interpretovať ich;
- f) spôsobilosť získavať a overovať informácie z rozličných informačných zdrojov;
- g) spôsobilosť formulovať primerané argumenty a využívať ich v komunikačných činnostiach spojených s aktuálnymi témami;
- h) spôsobilosť uplatňovať získané znalosti o jazykovom systéme v praktickej komunikácii.

Ako sme uviedli v predchádzajúcich kapitolách sprievodcu, vzdelávacie ciele MJL sa naplňajú rozvíjaním komunikačných spôsobilostí žiaka, ktoré sú obsiahnuté vo [výkonovom](#) štandarde, pričom obsahový štandard má slúžiť dosahovaniu výkonového štandardu. Pri rozvrhnutí výkonových štandardov do ročníkov a pri priradení potrebných častí obsahového štandardu sa možno oprieť o úrovne (adaptácie) výkonového štandardu, ktoré sú spracované v osobitnom metodickom materiáli (pripravujeme metodickú príručku *Sprievodca Hodnotenie žiakov a ich vzdelávacích výsledkov*). Logicky sa potom dosahované komunikačné spôsobilosti (výkony a ich úrovne) stávajú hlavným predmetom hodnotenia žiaka v MJL na konci ročníka a na konci vzdelávacieho cyklu.

Napríklad **pri stanovovaní ročníkových cieľov v hodnotení žiaka** v 1. cykle v komponente *vecná recepcia* môžeme vychádzať z nasledujúcej adaptácie výkonového štandardu *Vyvodiť základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu*:

1. ročník
 - vyvodíť významy neznámych slov z počúvaného textu;
 - predpovedať obsah textu pomocou obrazového materiálu;
2. ročník
 - vyvodíť súvislosti medzi informáciami v počúvanom texte;
 - vyvodíť významy neznámych slov z čítaného textu;
 - predpovedať obsah textu podľa nadpisu;
3. ročník
 - vyvodíť súvislosti medzi informáciami v čítanom texte;
 - klásť otázky k informáciám vyvedeným z počúvaného a z čítaného textu;
 - orientovať sa v členení textu na úvod, jadro, záver a na odseky.

Zmeny v hodnotení vo vyučovacom predmete MJL

Posilnenie komunikačného, činnostného a zážitkového charakteru vyučovania sa premieta do potreby upraviť to, na čo sa pri hodnotení kladie dôraz.

Hlavné zmeny sa týkajú:

- vyváženía pomeru hodnotenia v jednotlivých oblastiach vyučovacieho predmetu,
- posunu od hodnotenia izolovaných vedomostí k širším spôsobilostiam,
- zmeny v hodnotení písanej a hovorenej produkcie žiakov,
- zmeny v hodnotení porozumenia vecných a umeleckých textov,
- širšieho využívania sebahodnotiacich procesov žiaka,
- posilnenia diferencovaného hodnotenia žiakov.

Vyváženie pomeru hodnotenia v jednotlivých oblastiach

Doterajším problémom hodnotenia v MJL je nepomer vo váhe hodnotenia výkonov v rozličných oblastiach. Zatiaľ čo na niektoré oblasti (napr. na oblasť pravopisu) sa kladie veľká váha, iné oblasti (napr. lexikálne znalosti žiaka, šírka slovnej zásoby, schopnosť plynulo narábať

so vzťahmi medzi slovami pre interakciu, recepciu či produkciu) sa do hodnotenia premietajú len minimálne.

Posun od hodnotenia izolovaných vedomostí k širším spôsobilostiam

V súčasnosti sa hodnotenie zameriava najmä na sledovanie čiastkových jazykových alebo literárnych vedomostí žiaka bez súvislosti s ich využitím pri porozumení a pri tvorení textu. Napríklad, pri delení hlások podľa rôznych kritérií sa hodnotenie zameriava na ich výpočet, pri klasifikácii prídavných mien sa hodnotí mechanické delenie na akostné, vzťahové a privlastňovacie. Procesy a činnosti spojené s porozumením a s tvorením textu sa buď nehodnotia, alebo sa hodnotia zriedkavejšie ako čiastkové vedomosti. Platí to aj pre hodnotenie porozumenia umeleckého textu, ktoré sa doteraz orientovalo najmä na definovanie literárnovedných pojmov a priradovanie príkladov k nim, či na mechanické rozlišovanie žánrov na základe typických znakov.

Nastavenie jednotlivých komponentov nového vzdelávacieho štandardu MJL akcentuje komunikačnú funkciu jazyka, preto je aj v rámci hodnotenia potrebné presunúť pozornosť z hodnotenia vedomostí o jazykových alebo literárnych pojmoch na hodnotenie kvality komunikačných činností žiaka.

Zmeny v hodnotení produkčných spôsobilostí žiaka

V komponentoch *písaná produkcia* a *hovorená produkcia* sa vyčleňujú tematické celky obsahového štandardu *proces tvorenia textu a príprava a prednes hovoreného prejavu*. Ich cieľom je podchytiť a zdôrazniť procesuálnu stránku tvorby textov. Proces tvorby textov by sa mal premietnuť aj do hodnotenia. V súčasnosti sa hodnotenie zameriava skôr na hodnotenie výsledných textov. Hodnotenie samotného procesu tvorby textov si vyžaduje **individuálny prístup k žiakom**, pomáha im uvedomiť si nedostatky, ale aj silné stránky v tvorení textu. Hodnotenie písanej a hovorenej produkcie žiakov sa často redukuje na formálnu stránku. Obsahová a kompozičná stránka stojí na okraji záujmu, často sa hodnotí len všeobecným komentárom učiteľa, ktorý neposkytuje adresnejšiu pomoc žiakovi. Komplexné hodnotenie písomných a hovorených textov umožňuje žiakovi v budúcnosti lepšie vyjadriť svoj autorský zámer.

Zmeny v hodnotení recepčných spôsobilostí žiaka

Oproti doterajšej praxi je novou výzvou aj *hodnotenie procesov porozumenia vecného a umeleckého textu*, aby sa neredukovalo len na správne odpovede v zatvorených otázkach po vypočutí/prečítaní textu alebo na hodnotenie teoretických vedomostí literárnych pojmov. Ako možné riešenie sa odporúča priebežné hodnotenie vybraných ukazovateľov porozumenia počúvaného a čítaného textu vo vopred určených etapách (napr. hodnotenie pokroku na konci každého mesiaca a pod.). K ukazovateľom porozumenia patrí napríklad to, či žiak vie vyhľadať v texte kľúčové slová alebo doslovné informácie, či vie vyvodiť z textu význam neznámeho slova alebo súvislosti medzi informáciami, či vie urobiť zhrnutie získaných informácií a pod.

Pri porozumení textu je osobitne dôležité uplatňovať pozitívne a motivačné formy hodnotenia. Pokroky v rozvoji čitateľstva totiž nie sú v rámci triedy rovnomerné a hodnotenie by malo rešpektovať individuálne rozdiely medzi žiakmi.

Sebahodnotiace procesy

Vo vzdelávacom štandarde MJL zohráva významnú rolu metakognícia, ktorej rozvíjanie je prítomné vo všetkých vzdelávacích cykloch. Zastúpenie metakognície vytvára podmienky pre sebareflexiu vlastnej rečovej činnosti, sebahodnotenie procesov porozumenia a tvorenia textu, identifikovanie problémov pri riešení praktických úloh spojených s komunikačnými činnosťami a navrhovanie rozvojových cieľov pre seba vzhľadom na analyzovaný súčasný stav výkonu v danej oblasti.

V rámci *sebahodnotenia hovorenej produkcie a komunikačnej interakcie* je vhodné používať audionahrávky a videonahrávky rečovej činnosti žiakov, vďaka ktorým sa môžu k svojim hovoreným prejavom vrátiť aj s časovým odstupom. Pred sebahodnotením musia byť žiakovi známe kritériá alebo kontrolné otázky, pomocou ktorých má svoj prejav hodnotiť.

Pri *sebahodnotení písanej produkcie* sa odporúčajú štruktúrované sebahodnotiace hárky viazané na zamýšľaný autorský zámer žiaka pri tvorbe textu, na proces tvorby textu a vo vyšších cykloch aj na žánrové špecifiká tvorených textov. Osobitným nástrojom sebahodnotenia môže byť opakované čítanie a revidovanie/upravovanie vlastného textu

aj s dlhším časovým odstupom (napr. pomocou premyslenej práce s pisateľským portfóliom; každý text žiaka môže byť príležitosťou na sebahodnotenie a optimalizovanie uplatnenej stratégie pri jeho tvorbe).

Pri *sebahodnotení v rámci recepcie textu* je dôležité zabezpečiť žiakom prístup k predchádzajúcim míľnikom (písomným prácam, pracovným listom, záznamom atď. so splnenými/nespĺnenými úlohami) s cieľom posúdiť vlastný pokrok. Dlhodobejší progres v recepcných spôsobilostiach môže žiak pozorovať pomocou čitateľského portfólia, v rámci zážitkovej recepcie aj pomocou reflexívneho denníka o svojich čitateľských skúsenostiach a zážitkoch.

Diferencované hodnotenie žiakov

Aby bolo hodnotenie efektívne, malo by vychádzať z individuálnych schopností a potrieb žiaka. Nie je možné všetkých žiakov triedy hodnotiť podľa rovnakých kritérií. Diferencované hodnotenie umožňuje identifikovať silné a slabé stránky žiaka. Následne je možné nastaviť ciele tak, aby učebné činnosti žiaka viedli k nadobudnutiu potrebných znalostí a zručností. Kvalitatívna spätná väzba, konkrétne rady a odporúčania, ako nabudúce zlepšiť výkon v danej komunikačnej činnosti, sú cennejšie ako počet bodov alebo známka. Pri diferencovanom hodnotení tak výrazne narastá význam individuálneho progresu žiaka v rozvíjanej spôsobilosti.